

Qərbi Azərbaycan qayıdış prioritet məsələlərdəndir

Ermənistan XX əsrin axırlarında Azərbaycan xalqına ən böyük zərbəsini vurdu. Qərbi Azərbaycanda bir nəfər də yerli sakin qalmadı. Silahlı ermənilər qərbi azərbaycanlılara doğma evlərində, isti ocaqlarında rahat yaşamağa imkan vermədilər, qətlər, qarətlər törətdilər, onları dədə-baba yurdlarından didərgin saldılar. Azərbaycanlıların qədim torpaqlarına iki yüz il öncə təcridən köçürülərək yerləşdirilən və sonunda həmin yerlərdə özlərinə dövlət quran ermənilər, nəhayət, məkrli niyyətlərinə çatdılar.

Ermənistanın etnik təmizləmə siyasəti səbəbindən qərbi azərbaycanlılar zəhmətlə, əziyyətlə, eyni zamanda xoş arzularla tikdikləri evlərindən ayrılmaq məcburiyyətində qaldılar. Azərbaycana pənah gətirdilər, respublikamızın müxtəlif bölgələrində yaşamağa başladılar. O yerlərdə onların yalnız evləri deyil, həm də ən gözəl diləkləri, xəyalları, xatirələri qaldı. Qərbi azərbaycanlılar hazırda zorla çıxarıldıqları, qovulduqları evlərinin, yurdlarının nisgili, xiffəti ilə yaşayırlar.

Təəssüf ki, 1948-ci il tarixli Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsinə və Qaçqınların statusu haqqında 1951-ci il Konvensiyasına zidd olaraq açıq şəkildə Qərbi Azərbaycanda etnik təmizləmə həyata keçirən Ermənistan beynəlxalq səviyyədə cəzalanmadı. Elə buna görə daha da arxayınlaşdı, beynəlxalq hüququ tamamilə heçə sayaraq yeni cinayətlər törətdi. Azərbaycanlıların tarixinin nişanələri, mədəni irsinin dəyərli nümunələri olan abidələrini vəhşicəsinə məhv etdilər. Ermənistan adlanan ərazidə azərbaycanlılara məxsus olan tarixi, mədəni irs kütləvi şəkildə

də dağıldı, toponimlər dəyişdirildi. Bununla erməni vandallar Azərbaycan tarixi irsini Qərbi Azərbaycan torpaqlarından siləcəklərini, tarixi həqiqətləri unutturacaqlarını güman etdilər. Ancaq yaddan çıxardılar ki, heç zaman qərbi azərbaycanlıların qəlbindən, düşüncəsindən, yaddaşından yurd sevgisini çıxara bilməyəcəklər. Onlar öz yurdlarına qovuşmağa, haqq səslərini dünyaya çatdırmağa çalışacaqlar.

Qeyd edək ki, tarixi həqiqətlər o qədər aydındır ki, onları ermənilərin ört-basdır etmələri mümkün deyil. Bu yaxınlarda mətbuatda yayılan Levon Ter-Petrosyanın 1993-cü ildə Ermənistanın prezidenti ikən azərbaycanlılara qarşı həyata keçirilmiş etnik təmizləmənin Ermənistanın dövlət siyasəti olduğunu bəyan edən çıxışının videoyazısı da bunu təsdiqləyir. Ermənistanın ovaxtki prezidenti həmin ilin iyununda terrorçularla görüşlərinin birində Göyçə gölünün, Zəngəzurun, Basarkeçərin, Uluxanlının, Amasiya rayonlarının adlarını çəkərək deyib ki, bu ərazilərdə

azərbaycanlılar çoxluq təşkil edirdi. O, söyləyib ki, guya bu, Ermənistanın müstəqilliyi üçün böyük təhlükə imiş. L.Ter-Petrosyan azərbaycanlıların həmin ərazilərdən məqsədli şəkildə deportasiya olunduqlarını etiraf edib. O, çıxışında Ermənistanın irqçi, etnik təmizləmə siyasəti həyata keçirdiyi, azərbaycanlıların öz tarixi dədə-baba torpaqlarından qovulduğu ilə öyünüb.

Qərbi Azərbaycan İcmasının bəyanatında diqqətə çatdırıldığı kimi, hakimiyyət illəri Azərbaycan torpaqlarının işğalı və azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə siyasətinin böyük hissəsinin aparıldığı dövrə təsadüf edən Levon Ter-Petrosyanın prezident qismində 1993-cü ildə etdiyi məlum çıxışı azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmənin Ermənistanın dövlət siyasəti olduğunu bir daha təsdiqləyir. Ermənistanın ovaxtki yerinə düşür ki, L.Ter-Petrosyan həmin çıxışında Azərbaycan SSR-dən ermənilərin köçünün məhz Ermənistanın özü tərəfindən təşkil edildiyini də bildirib.

Bu məsələ ilə əlaqədar olaraq, Qərbi Azərbaycan İcması BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreşə və BMT-nin İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarı Folker Türkə məktublar ünvanlayıb. Məktublarda Ermənistanın sistemli şəkildə dövlət səviyyəsində həyata keçirdiyi irqi ayrışdırıcılıq və etnik təmizləmə siyasətinin beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən qətiyyətlə qınanması üçün çağırış edilib.

Qərbi Azərbaycana qayıdış İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatdıqdan sonra rəsmi Bakı üçün əsas prioritetlərdən biridir. Prezident İlham Əliyevin yanvarın 7-də yerli televiziya kanallarına verdiyi müsahibədə vurğuladığı kimi, indiki Ermənistan ərazisi, demək olar ki, vaxtilə onun mütləq əksəriyyətini təşkil edən hissəsi azərbaycanlıların yaşadığı tarixi torpaqlardır. Dövlətimizin başçısının qeyd etdiyi kimi, bu gün biz deyirik ki, 300 min qərbi azərbaycanlı o bölgələrə qayıtmalıdır, amma bütövlükdə o bölgədən çıxmış və bu gün Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində yaşayanların və onların nəvələrinin

nin, nəticələrinin sayı 300 mindən bir neçə dəfə çoxdur.

Qərbi azərbaycanlıların öz dədə-baba torpaqlarına, orada yaşadıkları kəndlərə, şəhərlərə qayıda və orada yaşaya bilmələri bütün beynəlxalq norma və prinsiplərə uyğun olan haqlı tələbdir. Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, biz bu məsələdə Ermənistan rəhbərliyindən çox dəqiq və beynəlxalq hüquqa uyğun mövqe gözləyirik. Dövlətimizin başçısı bir faktı da nəzərə çatdırdı ki, azərbaycanlıların yaşadıkları kəndlərin böyük əksəriyyəti indi tamamilə boş qalıb, orada heç kim yaşamır, ora qayıtmaq o qədər də böyük problem olmaz, yəni ki, kimisə oradan köçürmək lazım olmayacaq: "Sadəcə olaraq, təhlükəsizlik zəmanəti verilməlidir. Onların orada yaşama hüququ tanınmalıdır və əlbəttə ki, onların fəaliyyəti üçün şərait yaradılmalıdır. Yəni bizim tələbimiz bundan ibarətdir və mən ümid edirəm, gün gələcək ki, qərbi azərbaycanlılar öz doğma torpaqlarına qayıdacaqlar".

Qərbi Azərbaycana qayıdış Azərbaycan dövlətinin əsas prioritetlərindən biri olaraq qalacaq. Prezident İlham Əliyev yerli televiziya kanallarına müsahibəsində bir daha bəyan etdi: "Amma bunu hamı bilsin, həm Ermənistan, həm onun arxasında duranlar ki, bu məsələ gündəlikdən çıxmayacaq, o vaxta qədər ki, azərbaycanlılar təhlükəsizlik şəraitində Qərbi Azərbaycana və o cümlədən Qərbi Zəngəzura yerləşəcəklər".

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"